

...de ki szervezze a helyi gazdaságot?

Kaufman Iлона*

Abstract ...but who shall organize the local economy? When looking for tools for recovering from the present economic crisis, the strengthening of local economies often arises as a possible alternative. The aim of the present paper is to examine which organization can best be capable of organizing and coordinating a local economy. We shall look for an organization that has a live connection to the rural business sector. Our micro-regional research in 2011 came to the conclusion that local governments are the best candidates for this role and that social economy might be the best form for fulfilling this function.

Keywords local economy, social economy, local governments, rural development

A közép-kelet európai országok jelentős része sok évtizeden keresztül attól várta a foglalkoztatás javítását, illetve a felzárkózást a nyugati országok gazdasági fejlettségi szintjére, hogy a multinacionális vállalatok letelepülését ösztönözte, bízva tőkeerejükben beruházásaikban. Ez a gazdaságpolitika jellemezte Magyarországot is a rendszerváltást követő évtizedekben. Mindez megmutatkozott azokban a kedvezményekben is, melyeket letelepedésükre ezek a cégek elértek. Ugyanakkor a statisztikák igazolják, hogy a legtöbb munkahelyet a KKV szektor teremti és tartja meg. Mindezt ingyen terület, adómentesség és különösebb támogatási rendszer nélkül érik el a hazai vállalkozók. A KKV szektor vállalkozói sokszor és sokféleképpen megszenvedik a multik jelenlétét vagy inkább azok kivételezett helyzetét.

Ugyanakkor mára sok vád éri a multinacionális vállalatokat, hogy kiviszik az itt keletkező profitot az országból, hogy az élelmiszerek, illetve egyéb termékek minősége, melyeket a magyar piacra gyártanak, messze elmarad a nyugati piacokon forgalmazott termékek minőségétől. Gyakran találkozhatunk a gazdasági válságból való kilábalás eszközeinek vizsgálata során a helyi gazdaságok erősítésével, mint egy lehetséges alternatívával. Jelen anyagnak nem feladata a helyi gazdaságok létjogosultságának vizsgálata, pusztán azt a célt tűzzük ki, hogy átgondoljuk, mely szervezet lehet alkalmas arra, hogy egy helyi gazdaság megszervezését, koordinálását, irányítását ellássa? Számtalan vállalkozástámogató szervezetet ismerünk, ugyanakkor olyan szervezetet célszerű keresnünk, mely élő kapcsolattal rendelkezik a vidéki vállalkozói szektorral.

* Nyugat-magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pénzügytan-Számviteli Intézet
E-mail: kaufman.ilona@gmail.com

Egy 2 évig tartó REGIONET AKTIV¹ kutatás során a Sopron-Fertődi Kistérségben vizsgáltuk azt, hogy a vidéki vállalkozásoknak mennyire erős a kapcsolata a legismertebb vállalkozás fejlesztő szervezetekkel?

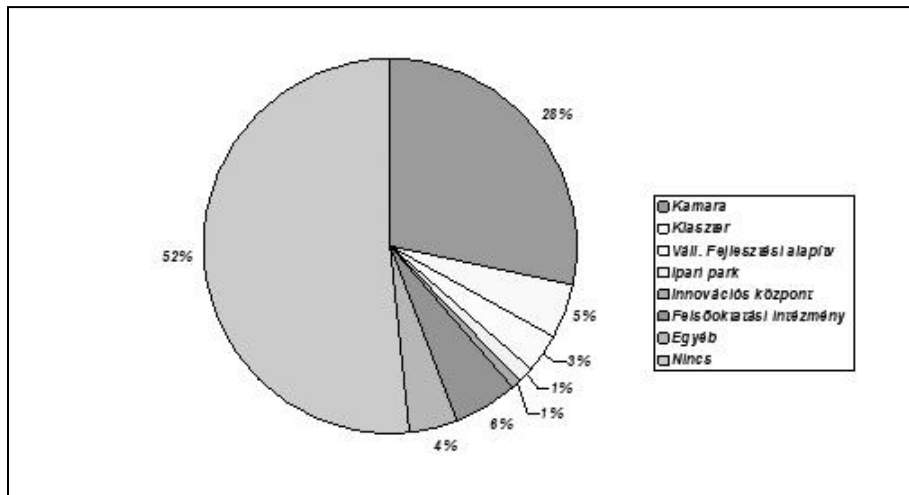
A feltett kérdés így hangzott:

Van-e kapcsolata vállalkozásfejlesztő szervezetekkel? (Több válasz is lehetséges)

1. Kamara
2. Klaszter
3. Vállalkozásfejlesztési alapítvány
4. Ipari park
5. Innovációs központ
6. Felsőoktatási intézmény
7. Egyéb:
8. Nincs kapcsolatunk vállalkozásfejlesztő szervezetekkel.

A kérdésre adott válaszok megoszlását mutatja a következő diagram.

1. ábra. A vizsgált vállalkozások kapcsolata különféle vállalkozástámogató szervezetekkel

Forrás: saját szerkesztés

Sajnálatos módon a vállalkozások több mint felének nincs kapcsolata a felsorolt szervezetekkel. A kapcsolattal rendelkezők közül leggyakrabban a kamarát említették. Nyilván ez a kapcsolat a januártól kötelezővé vált kamarai tagsággal általánossá válik. Remélhetőleg a kamara képes lesz felnőni a feladathoz és a kötelező kamarai tagdíj fejében érdemi támogatást fog tudni adni a vállalkozásoknak.

Ugyanezt a rossz képet erősítette meg egy korábbi, TAMOP² kutatás is, mely nem egy kistérség, hanem a Közép- és a Nyugat-magyarországi Régió területén vizs-

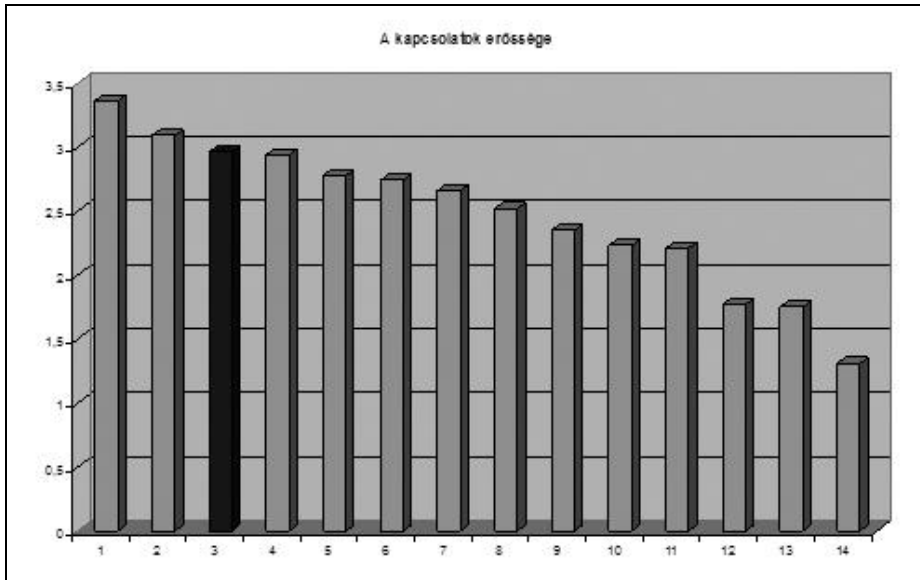
¹ Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 „REGIONET-aktív” L00031 számú projekt.

² TAMOP 4.2.1.B-09/1/KONV-2010-0006 Szellemi, szervezeti és K+F infrastruktúra fejlesztés a Nyugat-magyarországi Egyetemen című projekt keretében folyó kutatás. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

gálta ugyanezt. Abban a felmérésben 900 vállalkozást kérdeztünk arról, milyen a kapcsolata a vállalkozásfejlesztő szervezetekkel.

A válaszokat egy 1-től 5-ig terjedő skálán kértük. A kapott válaszok átlaga alapján sorba rendezve a megkérdezett szervezeteket, a következő kép alakult ki:

2. ábra. A kapcsolatok erőssége alapján a vizsgált szervezetek között kialakult sorrend

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek a következők voltak:

1. táblázat. A vizsgált szervezetek sorrendje a kapcsolat erőssége szempontjából

Sorrend	Szervezet:	Kapcsolat erősségének átlaga:
1	Önkormányzatok	3,36
2	Gazdasági kamarák	3,09
3	A régió felsőoktatási intézményei	2,96
4	Oktató, képző szervezetek	2,94
5	Vállalkozásfejlesztési szervezetek	2,78
6	Tanácsadó vállalkozások	2,74
7	Munkaügyi központok	2,66
8	Más régiók felsőoktatási intézményei	2,52

9	Ipari parkok	2,35
10	Innovációs központok	2,23
11	Klaszterszervezetek	2,21
12	Kockázati tőketársaságok	1,77
13	Külszervezetek	1,75
14	Brüsszeli lobbiszervezetek	1,31

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált vállalkozásoknak a felsorolt szervezetek közül a legerősebb a kapcsolata az önkormányzatokkal, ami talán magyarázható azzal, hogy az önkormányzatok közszolgálati, illetve hatósági feladatokat látnak el, pl. működtetik a helyi adóirodát, illetve az építési hatósági feladatokat látnak el.

A sorban következő a gazdasági kamarákkal való erős kapcsolat. Ezt magyarázza, hogy a kamarák az egyik legnagyobb múltra visszatekintő vállalkozást segítő szervezetek, kialakult és széleskörű kapcsolatrendszerrel, érdekvédelmi feladatokkal, illetve a tagok számára kedvezményesen elérhető szolgáltatásokkal.

Az önkormányzatok lehetnek tehát a kamarák szakmai támogatásával azok a szervezetek, melyek a helyi piacok, a helyi gazdaság szervezését végezhetik. Kérdés, milyen szervezeti formában?

Ha a nyugati gazdaságokat vizsgáljuk, több olyan országot találunk (Dánia, Egyesült Királyság, Írország, Franciaország) ahol a szociális gazdaság jól működik és sokat segít a vidék fejlesztésében.

Mi is a szociális gazdaság?

A szociális gazdaság a szervezett civil társadalom egyik legfontosabb eleme, célkitűzéseit a nonprofit szektoron keresztül kívánja megvalósítani. Működése a szolidaritáson és az egyének aktív állampolgárrá válási folyamatán alapul. Igen magas minőségű munkahelyeket, jobb életminőséget, új vállalkozási és munka kereteket hoz létre. Ennek alapfeltétele azonban a nyújtott szolgáltatások illetve az előállított termékek életképessége, az öfenntartás megvalósítása.

A szociális gazdaság fontos szerepet tölt be a vidékfejlesztésben és a szociális kohézióban, együttműködve a helyi szervezetekkel, a profit szektor illetve az állami szektor által figyelmen kívül hagyott igényekre reagál.

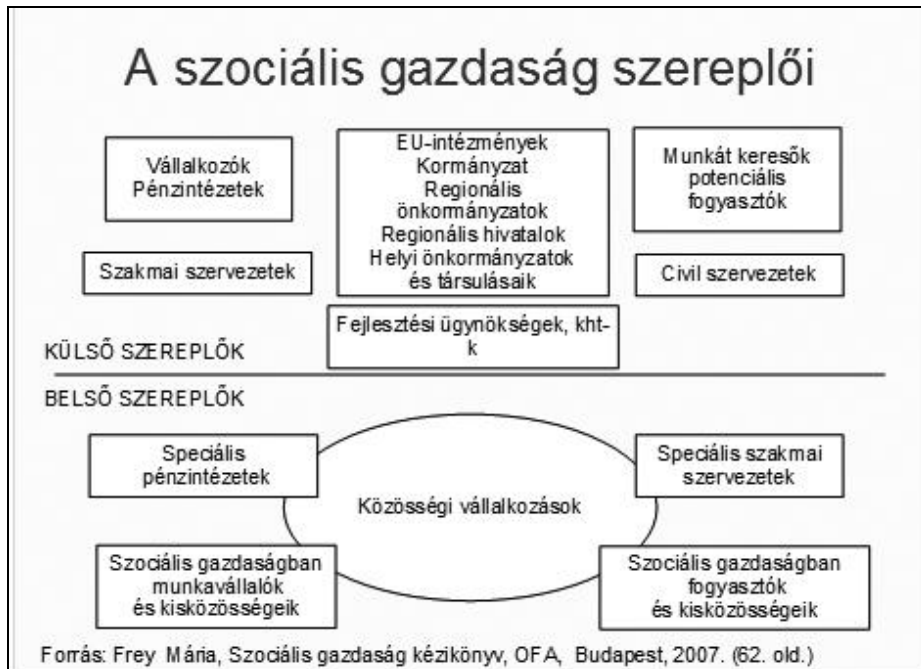
Menedzselésében a demokrácia elvei érvényesülnek, s jövője, továbbfejlődési lehetőségei szempontjából nagyon fontos, hogy harmonizál az EU prioritásaival illetve stratégiai céljaival is.

A szociális gazdaság eltérései a hagyományos nonprofit szektorhoz képest

- Hajlandóság a szociális szolgáltatások megújítására
- A termelési és vállalkozási jelleg dominál a tevékenységeikben.
- Új munkahelyek létrehozása
- Fókuszban a helyi szükségletek
- Nonprofitok, de nem a profitkorlát az kizárólagos szempont, fontosnak tekintik a világos célokat és a demokratikus működést is.

A szociális szövetkezetek a szociális gazdaság egyik új formáját adják, melyeknek elsődleges célja nem a nyereség elérése, – a profiton túl más közösségi célokat, igényeket is megfogalmaznak. (oktatási, kulturális, szociális, foglalkoztatási, stb. célok).

3. ábra. A szociális gazdaság szereplői

Egy-egy közösség előtt gyakran állnak olyan feladatok melyeket az érintettek tudnak a leghatékonyabban megoldani. A szociális szervezetek lehetnek ezen kihívások egyik lehetséges intézményei.

Ez a speciális szervezeti forma magában hordozza a szociális gazdaság jellemző alapértékeit, s olyan igények, szükségletek kielégítésre törekszik, amelyeknek a magántőkések és a közvállalatok szektorában létjogosultsága nincs vagy erősen korlátozott az érvényesülésük.

Az ilyen szervezetek altruista jellege lehetővé teszi, hogy olyan személyek is létrehozzanak és működtessenek szervezeteket, akik egyébként nem férhetnének hozzá a munkaerőpiachoz. Ezek a szervezetek képesek lehetnek hatékonyan integrálni a kirekesztett csoportokat a munkába és a társadalomba, munkahelyeket teremthetnek, fenntartható és szolidaritásra alapozott növekedést ösztönözhetnek úgy, hogy nem törekednek a tagok között elosztható nettó eredmény realizálására.

Ezért szervezetek – a szociális szervezetek is – hozzájárulhatnak a foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitika, vidékfejlesztés, agrárpolitika felmerülő problémáinak megoldásához, a helyi gazdaság fejlesztéséhez.

Felhasznált irodalom

Andrási Zoltán – dr. Borsi Balázs – Farkas László – Némethné Pál Katalin – dr. Papanek Gábor DSc. (kutatásvezető) – Viszt Erzsébet: *A mikro-, kis-, és közepes vállalkozások növekedésének feltételei*. NFG Minisztériumi Tanulmány. Budapest 2009

Barabási Albert László: *Behálózva*. Magyar Könyvklub 2003.

Belyó Pál: A rejtett gazdaság nagysága és jellemzői. *Statisztikai Szemle*, 86. évfolyam 2. sz 113–137.p

- Dr. Böszörményi Judit: *A szociális szövetkezetek alapvető jellemzői, lehetséges szerepük, létrehozásuk támogatása*. OFA, 2007.
- Cséfalvai Zoltán – Csizmadia Norbert – Csordás László (2005): Kistérsége versenyképessége és a globális hálózatok. *Polgári Szemle*, 1. évfolyam, 6–7. szám
- Chikán Attila: *Bevezetés a vállalat-gazdaságtanba*. AULA, 2006
- Frey Mária: *Szociális gazdaság kézikönyv*. OFA, Budapest, 2007.
- Kaufman Ilona: A KKV-k innovációs aktivitásának alakulása a gazdasági válság hatására a Dunántúlon. *Tér és Társadalom*, Sopron, 2012 (megjelenés alatt)
- Kémeri András – ifj Szántay János: A szociális gazdaság az Európai Unióban és kezdetei Magyarországon. NFI, 2007.
- Lengyel Imre: *Regionális gazdaságfejlesztés*. Akadémiai Kiadó Budapest, 2010
- Lengyel Imre – Rechnitzer János: *A regionális tudomány két évtizede Magyarországon*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2009
- Munkaerőpiaci ismeretek Saldo 2007.
- Németh Jenő (szerk.): *Kistérségek kézikönyve*. Budapest, 2004
- Némethné Gál Andrea: A kis- és középvállalkozások versenyképessége – egy lehetséges elemzési keretrendszer. *Közgazdasági Szemle* LVII. Évfolyam 2010. február (181–193. oldal).